

بازبینی شاخص رقابت پذیری در ایران با در نظر گرفتن فضای حاکم بر کشور؛ استفاده از تکنیک تحلیل پوششی داده-

ها جهت رتبه بندی کشورها

حجت رضایی صوفی^۱، جعفر نامدار^۲، حسین ایرانمنش^۳

^۱ کارشناس ارشد مهندسی صنایع، دانشکده مهندسی صنایع، پردیس دانشکده های فنی تهران، دانشگاه تهران، تهران؛ H.rezaeisufi@ut.ac.ir

^۲ کارشناس ارشد مهندسی صنایع، دانشکده مهندسی صنایع، پردیس دانشکده های فنی تهران، دانشگاه تهران، تهران؛ j.namdar@ut.ac.ir

^۳ استادیار دانشکده مهندسی صنایع، پردیس دانشکده های فنی تهران، دانشگاه تهران، تهران؛ Hiranmanesh@ut.ac.ir

چکیده

بر طبق تعریف مجمع جهانی اقتصاد، رقابت پذیری مجموعه ای از نهادها، سیاست ها و عواملی است که سطح بهره وری یک کشور را تعیین می کنند. شاخص های مختلفی در حوزه رقابت پذیری ارائه شده است که یکی از این شاخص ها، شاخص رقابت پذیری مجمع جهانی اقتصاد است. این شاخص با در نظر گرفتن بیش از ۱۱۰ متغیر اقتصادی و جمع آوری اطلاعات از منابع مختلف به تعیین امتیازی برای کشورهای عضو پرداخته و آن ها را رتبه بندی می کند. اما شرایط کشورهای مختلف در حوزه فضای کسب و کار باعث ایجاد یک شرایط خاص برای آن کشور می شود. کشور ما هم به سبب مواجه شدن با چالش های بسیاری شرایط ویژه ای دارد. بنابراین لازم است شرایط خاص کشور در نحوه رتبه بندی بررسی شده و تحلیلی از وضعیت کشور در شرایط مختلف صورت گیرد. از طرف دیگر روش تحلیل پوششی داده ها یکی از تکنیک های کارا و مناسب رتبه بندی است که توانایی انجام تحلیل حساسیت روی معیارهای مختلف را دارد. این مطالعه بر آن است تا با معیار قرار دادن کشورهای G20 و به کارگیری روش تحلیل پوششی داده ها کشورهای مختلف را رتبه بندی کرده و در انتها با انجام تحلیل حساسیت متغیرهای مهم تر در ارتقای رتبه کشور را بررسی کرده و تأثیر شرایط خاص کشور را روی این متغیرها در نظر بگیرد

واژگان کلیدی: شاخص رقابت پذیری، متغیرهای رقابت پذیری، مجمع جهانی اقتصاد، روش تحلیل پوششی داده ها

Reviewing competitiveness Indicator in Iran's Atmosphere; Using Data Envelopment Analysis Technique to Rank Countries

Hojat Rezaei Soufi, Jafar Namdar, Hossein Iranmanesh

Abstract

According to the definition of World Economic Forum, competitiveness is the collection of structures, policies and factors determine the level of productivity of a country. 'The Economic and Monetary Union Competitiveness Indicator' is one of the various indicators defined in the content of competitiveness. This indicator establishes the concession of the countries (that are members in the union) and then ranks them, as well, through considering over 110 indicators and gathering information from various resources. However, the different conditions of these countries in the business area make specific situation for them. These situations and challenges are inevitable for our country, Iran, too. So, it seems necessary to investigate the special conditions of Iran in the process of ranking. Analyzing those conditions in different situations is the next step in this process. Data Envelopment Analysis (DEA) method is one of the appropriate and efficient methods in the process of ranking which is able to apply sensitivity analysis techniques on different indicators. In this paper, we aim to rank different countries by considering G20 countries as criterion and applying DEA method. With the application of sensitivity analysis techniques, the more important indicators in the gradation of our country are investigated and the effects of some special conditions on these indicators are considered.

Key words: Competitiveness indicators, Competitiveness variables, World Economic Forum, Data Envelopment Analysis (DEA)

زمانی که رقابت پذیری در یک کشور بیشتر شود، بهره وری افزایش خواهد یافت و سطح دستمزدها هم با پیشرفت و توسعه افزایش خواهد یافت.

شاخص های مختلفی در حوزه رقابت پذیری وجود دارند که هر یک با در نظر گرفتن عواملی، امتیازی را برای هر کشور تعیین می کنند. اما مسلماً با شرایط حاکم بر کشور و چالش هایی که کشور با آن مواجه است، باید رتبه کشور بر اساس هر عامل جداگانه مورد بررسی قرار گرفته و در ادغام آن ها توجه بیشتری شود. نکته مهم در اینجا اشاره به نقش دولت در توسعه فضای رقابتی در کشور است. در بررسی های انجام شده نقش دولت در همه اقتصادهای پر درآمد و شکوفا غیرقابل انکار است. دولت به عنوان یک عنصر تقویت کننده در اینجا نقش کاتالیزور را

1 - مقدمه

با تدوین برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۸۳ و هدف رسیدن کشور به جایگاه نخست اقتصادی در منطقه تا سال ۱۴۰۴، بنگاه ها و کارخانه های اقتصادی باید در شرایطی به فعالیت بپردازند که امکان حضور رقبا در این بازار فراهم باشد. یکی از مهم ترین شاخص های توسعه یافتگی اقتصادی در کشورها، شاخص رقابت پذیری است. این شاخص سطح بهره وری یک کشور را نشان می دهد که سطح بهره وری هر یک به نوبه خود سطح رفاه اقتصادی مردم در اقتصاد کشور را مشخص می کند. به عبارت دیگر می توان گفت اقتصادهایی که رقابت پذیری تر هستند، سطح بالاتری از رفاه را برای شهروندان خود ایجاد می کنند.